

Nr 762

Av herr Larsson, Thorsten, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 123, med förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggs pension.

(Lika lydande med motion nr 921 i Andra kammaren)

Vid ATP-reformen 1959 beslutades att ATP-avgiften för vart och ett av åren 1960—1964 skulle uttagas med respektive 3, 4, 5, 6 och 7 procent av den pensionsgrundande inkomsten. I den föreliggande propositionen nr 123 framlägges förslag till avgiftsuttag under åren 1965—1969, innebärande att avgiften skall utgå med 7,5 procent för 1965, 8 procent för 1966, 8,5 procent för 1967, 9 procent för 1968 och 9,5 procent för 1969.

Till grund för propositionen ligger förslag, som riksförsäkringsverket enligt gällande bestämmelser framlagt. Verket har för åren 1965—1970 utarbetat fem alternativa förslag, betecknade A—E. Alternativ A innebär en höjning av avgifterna med 1 procent om året fram t.o.m. år 1969, alternativ B en höjning med 1 procent vartannat år, alternativ C en höjning med 0,5 procent varje år, alternativ D en höjning med 1 procent vart tredje år och alternativ E för tiden t. o. m. 1969 ett i förhållande till 1964 oförändrat avgiftsuttag. Riksförsäkringsverket har förordat något av alternativen A—C. I propositionen har sålunda upptagits alternativ C.

Riksförsäkringsverket har haft att i första hand bedöma avgiftsfrågan ur försäkringens synpunkt. Under förarbetena till ATP-försäkringen framstod ett avgiftsuttag på omkring 12 procent av den pensionsgrundande inkomsten som ett mera slutligt läge, om man räknade med viss kontinuerlig reallöneförbättring. Riksförsäkringsverket har vid sin bedömning funnit det högst sannolikt att på längre sikt en uttagsnivå av omkring 12 procent är den lägsta som är tänkbar. Ett uttag enligt alternativen D eller E skulle, framhåller verket, framdeles medföra behov av avgiftshöjningar ovanför 12-procentnivån.

Såsom riksförsäkringsverket framhållit är det angeläget att den nuvarande generationen inte i mera avsevärd mån överskjuter kostnaderna för sin pensionering på nästa generation. En sådan kostnadsöverskjutning skulle sålunda bli fallet vid uttag enligt alternativen D eller E. Försäkringsinspektionen har i remissyttrande över verkets förslag likaledes understrukt riktigheten av en jämförelsevis snabb höjning av avgifterna för förhindrande av ytterligare överkompensation av försäkrade, födda före år 1924, vilka redan genom särskilda regler beretts förmåner utöver de

vanliga. Ur försäkringssynpunkt instämmer jag helt häri. Överflyttningen av stora kostnader på nästa generation måste enligt min mening inge starka betänkligheter.

Samtidigt är det emellertid självklart att det aktuella avgiftsuttaget måste bedömas lika mycket från samhälls- som från företagsekonomiska utgångspunkter. Den avgörande frågan härvid är vilken avgiftsbelastning näringslivet kan anses tåla. Samtliga remissorgan som företräder företagarrintressen har uttalat sig för ett avgiftsuttag enligt alternativen D eller E och sålunda bedömt en snabbare höjningstakt som ogynnsam för näringslivet.

Ett högt avgiftsuttag kan fördröja näringslivets utveckling och försvaga de enskilda företagens konkurrenskraft. Det är enligt min mening anledning att särskilt uppmärksamma detta i en tid, då en europeisk stormarknad håller på att bildas och näringslivet sålunda är speciellt känsligt för ökade kostnadsbelastningar. Skulle ett ur försäkringssynpunkt motiverat avgiftsuttag medföra en sådan belastning, att näringslivets produktivitet-utveckling fördröjes, måste givetvis en riktigare anpassning ske efter de samhälls- och företagsekonomiska förutsättningarna. En i god tid genomförd effektivisering av produktionsapparaten måste anses nödvändig, om näringslivet skall kunna bära de kraftigt ökade bördorna, och är ett primärt intresse inte minst för nästkommande generation.

I sammanhanget är det också anledning att särskilt uppmärksamma ATP-fonderingens betydande omfattning. Enligt de bedömningar, som riksförsäkringsverket gjort, skulle ATP-fonden vid alternativ C stiga till 30,1 miljarder kronor år 1970, 100 miljarder kronor år 1980, 176,2 miljarder kronor år 1990, 238,4 miljarder kronor år 2000 och 281,5 miljarder kronor år 2010, varefter den skulle sjunka till 222,3 miljarder kronor år 2020. En sådan fonduppyggnad måste sålunda ur försäkringssynpunkt anses nödvändig, om en inte önskvärd kostnadsöverflyttning på nästa generation skall kunna förhindras. Det måste emellertid befaras att en ATP-fondering av sådan omfattning kan medföra en maktkoncentration, som bromsar upp det fria näringslivets utveckling. Enligt min mening är det nödvändigt att effektiva garantier skapas mot en sådan maktkoncentration.

Över huvud taget framstår det som en allvarlig brist att frågan om ATP-systemets inverkan på näringslivets utveckling inte blivit klarlagd. En utredning av denna fråga synes mig nödvändig, om vid avgörande av avgiftsuttaget för de aktuella framföriggande åren en riktig avvägning skall kunna ske mellan vad som ur försäkringssynpunkt måste anses önskvärt och vad som ur samhälls- och företagsekonomisk synpunkt kan bedömas möjligt. En sådan utredning bör därför enligt min mening skyndsamt komma till stånd.

Flertalet remissinstanser har förordat att i förevarande sammanhang

beslut bör fattas om avgiftsuttaget endast för en del av den period som omfattas av riks försäkringsverkets förslag. Jag delar denna uppfattning och föreslår, att avgiftsuttaget för åren 1965 och 1966 enligt alternativ C fastställas till 7,5 resp. 8 procent av den pensionsgrundande inkomsten. För tiden därefter bör avgiftsuttaget bestämmas först sedan resultatet av den av mig förordade utredningen om ATP-systemets inverkan på näringslivets utveckling redovisats.

Med anledning av vad ovan anförts får jag hemställa,

I. att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 123 måtte

besluta, att avgiften till försäkringen för tilläggspension, räknat på den pensionsgrundande inkomsten, må utgå med 7,5 procent för 1965 och 8 procent för 1966, och

avslå Kungl. Maj:ts förslag beträffande avgiftsuttaget 1967—1969; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till enligt ovan erforderlig lagtext;

II. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående ATP-systemets inverkan på näringslivets utveckling att ligga till grund vid fastställande av avgiftsuttaget för tiden fr. o. m. 1967.

Stockholm den 2 maj 1963

Thorsten Larsson